

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirja alusel antava toetusega suurendatakse siseturvalisuse valdkonna suutlikkust. Toetuse andmise tingimuste käskkirja (edaspidi *TAT*) alusel toetatavad tegevused panustavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1149¹ (edaspidi *ISFi määrus*) artikli 3 punktis 1 sätestatud Sisejulgeolekufondi (edaspidi *ISF*) poliitikaeesmärgi „Aidata tagada kõrget julgeolekutaset liidus, eelkõige ennetades terrorismi ja radikaliseerumist, rasket ja organiseeritud kuritegevust ja küberkuritegevust ja võideldes nende vastu, abistades ja kaitses kuritegevuse ohvreid ja valmistudes ette Sisejulgeolekufondi kohaldamisalasse kuuluvateks julgeolekuintsidentideks, riskideks ja kriisideks, tagades nendevastase kaitse ja neid tõhusalt juhtides“ ning ISFi määruse artikli 3 punktis 2 sätestatud erieesmärgi nr 3 „Toetada liikmesriikide suutlikkuse suurendamist seoses kuritegevuse, terrorismi ja radikaliseerumise ennetamisel ja nende vastu võitlemisel ning julgeolekuintsidentide, riskide ja kriiside juhtimisel, muu hulgas eri liikmesriikide avaliku sektori asutuste, asjaomaste liidu organite, ametite või asutuste, kodanikuühiskonna ja erasektori partnerite tihedama koostöö kaudu“ täitmisesse. Tegevusi toetatakse ajavahemikus 01.01.2022–31.08.2029. TATi tegevuste elluviijateks on Päästeamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Eesti Kohtuekspertiisi Instituut ja Keskkonnaamet. TATi eelarve on 9 502 000 eurot, sh ISFi toetus 75% (7 126 500 eurot), millele lisandub riiklik kaasfinantseering 25% (2 375 500 eurot).

TAT eelnõu väljatöötamiseks loodi siseministri käskkirjaga töörühm, kuhu kuulusid teenistujad Siseministeeriumi ja Justiitsministeeriumi erinevatest struktuuriüksustest ning Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti ja Keskkonnaameti esindajad. Eelnõu on koostanud Siseministeeriumi (edaspidi *SiM*) välisvahendite osakonna nõunik Ülle Leht (tel 612 5078, ulle.leht@siseministeerium.ee) koostöös asjaomaste partneritega. Käskkirja juriidilise ekspertiisi on teinud SiM õigusosakonna õigusnõunik Liisa Olesk (tel 612 5073, liisa.olesk@siseministeerium.ee).

TAT on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs käesoleva seletuskirja IV osas.

II Käskkirja sisu

Sisejulgeolekufondi 2021–2027 vahendite kasutamise aluseks on 27.10.2022 otsusega nr C(2022)7920 Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud „Sisejulgeolekufondi rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*), mis on koostatud arvestades ISFi määruse artiklis 13 toodud nõudeid.

Rakenduskava viiakse ellu perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 1 lõike 1 punkti 4 alusel. ÜSS2021_2027 § 48 kohaselt on SiM ISFi korraldusasutuseks (edaspidi *KA*), rakendusasutuseks (edaspidi *RA*) ja rakendusüksuseks (edaspidi *RÜ*). Vastavalt ÜSS2021_2027 § 10 lõikele 2 ja kooskõlas lõikega 4 võib SiM rakenduskavas ja ÜSS2021_2027 § 47 lõike 1 alusel koostatud rahastamiskava eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks koostada meetme rakendamiseks TATi ning määrata selle elluviija. TAT sisaldab eesmärkide ja tegevuste

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1149, millega luuakse Sisejulgeolekufond.

kirjeldust, eelarvet, toetatavate tegevuste sihtrühma, tulemusi, seost „Eesti 2035“ sihtide ja arengukavade eesmärkidega ning rakendamise tingimusi.

TAT sisaldab 14 punkti:

1. punkt „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“;
2. punkt „Toetatavad projektid ja eesmärgid“;
3. punkt „Riigiabi“;
4. punkt „Tulemused ja näitajad“;
5. punkt „Projektide eelarved“;
6. punkt „Korraldusasutus, rakendusasutus, rakendusüksus“;
7. punkt „Kulude abikõlblikkus“;
8. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
9. punkt „Elluviija õigused ja kohustused“;
10. punkt „Aruandlus“;
11. punkt „TAT muutmine“;
12. punkt „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“;
13. punkt „Vaiete lahendamine“;
14. punkt „Rakendussätted“.

Punkt 1 „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“

Punktis 1 sätestatakse meetme nimetus, TAT seosed riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ sihtidega ja teiste vastavate strateegiliste dokumentidega. TAT on seotud ISFi erieesmärgiga nr 3. Näidatud on ka ISFi rakenduskava sekkumisvaldkonnad, millega TATI tegevused on seotud.

TAT vajalikkuse põhjendus

Peamine valdkondlik arengukava, mis hõlmab siseturvalisuse eesmärke, on „Siseturvalisuse arengukava 2020-2030“ (edaspidi *STAK*) ning selle programm „Siseturvalisus 2023-2026“. *STAK* on töötatud välja tihedas koostöös kõigi asjaomaste valdkondlike partnerite ja sidusrühmadega ning *STAK*i koostamisel on võetud arvesse seotud Eesti ELi poliitikaeesmärke. Riiklikud strateegiad, arengukavad, programmid ja tegevuskavad täiendavad üksteist, sh programm „Siseturvalisus 2023-2026“, „Riigikaitse Arengukava 2022-2031“, „Justiitsministeeriumi programm 2022-2025“, „Päästevõrgustiku strateegia aastani 2025“ ja „Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2018–2027“.

Euroopa Liidu tasandil on rõhutatud sisejulgeoleku ohtudena mh terrorismi, piiriülese mõõtmega raske ja organiseeritud kuritegevust, suure liikuvusega kuritegevust, uimastikaubandust ja keskkonnastõnged kuritegusid.

ISFi eesmärkidega on seotud järgmised Eesti väljakutsete märksõnad: terrorism ja radikaliseerumine, raske ja organiseeritud kuritegevus, kohtuekspertiisi suutlikkus, kriisiennetus ning keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuuma- ja lõhkeainete (edaspidi *CBRNE*) tõrjumine. Nende probleemide lahendamiseks plaanitakse TATI raames rahastada seadmete soetamist.

Turvalisusega seotu tagamine on kriisi ajal oluline. Tuleb tagada Politsei- ja Piirivalveameti, Päästameti ja teiste kriisilukordades olulisi teenuseid osutavate institutsioonide tegevuse järjepidevus. Samuti on tähtis suurendada kohtuekspertiisi suutlikkust. Selleks, et tugevdada riigi ametiasutuste suutlikkust võidelda kuritegevuse vastu ja seda ennetada, on oluline ajakohase tehnoloogia, sh IT-tööriistade ja seadmete olemasolu. Rakendatakse meetmed, mis parandavad vastupanuvõimet tekkivatele ohtudele

Rohkem tähelepanu tuleb pöörata valmisolekule reageerida *CBRNE* ning ohtlike materjalide intsidentidele, võttes arvesse ohtude muutumist Euroopas. Hinnangute kohaselt on Eestis üle poole miljoni teise maailmasõja aegse lõhkekeha. Nendele ligipääs on Eesti siseturvalisuse

seisukohalt suur probleem ning kujutab endast ohtu avalikkusele. Seetõttu on pommirobotite ja pommiülkondade soetamine väga oluline. ISFi programmi 2014–2020 raames tehti sarnaseid tegevusi nagu planeeritakse käesoleva TATi raames (nt pommirobotite ja pommiülkondade ostmine), millel oli kõnealuses valdkonnas väga hea mõju.

ISFi programmi 2014–2020 raames toetati ka kiirgusohu, sh radioaktiivse pommi eest varajase hoiatamise süsteemi ajakohastamist. Süsteemi plaanitakse käesoleva TATi raames edasi arendada.

Valdkond, kuhu Eesti kavatseb lähitulevikus rohkem panustada, on mehitamata õhusõidukite laiem ja süstemaatilisem kasutamine kuritegevusvastases võitluses. See parandaks märkimisväärselt suutlikkust avastada ja reageerida turvalisusinsidentidele ning aitaks kaitsta inimesi ja avalikku ruumi. Samuti aitab see politseil tugevdada koostööd Euroopa Liidu õiguskaitseasutustega võitluses raske ja organiseeritud kuritegevusega. Julgeoleku valdkonnas on raske ja organiseeritud kuritegevus, terrorism ning teised julgeolekuohud oma olemuselt üha enam piiriüleised. Selliste ohtude ennetamiseks ja nendega tegelemiseks on oluline, et riigid teeksid omavahel koostööd ja nende õiguskaitseasutused koordineeriks oma tegevust, et toimuks teabevahetus, et korraldataks ühisuurimisi ja -operatsioone, kasutataks koostalitlusvõimelist tehnoloogiat ning tehtaks ühiseid ohu- ja riskihinnanguid.

Organiseeritud kuritegevus Eestis on viimasel ajal muutunud üha rahvusvahelisemaks, mille üheks eesmärgiks on eelkõige materiaalse kasu saamine. Selleks tehakse ka tihedat koostööd kuritegelike grupeeringutega väljapool Eestit. Riigipiirid ei sea piire kuritegevusele. Koostööd tehakse aktiivset rahvusvahelistel tasapinnal erinevate kuriteo liikide osas. Piiriülese organiseeritud kuritegevuse vaatest on Eesti nii transiitmaa, siht- ja lähteriik kui ka üks „akendest“ kolmandest riikidest pärineva organiseeritud kuritegevuse jaoks.

Punkt 2 „Toetatavad projektid ja eesmärgid“

TATi punktis 2 nimetatud tegevused on kooskõlas järgmiste ISFi määruse II lisas toodud meetmete tegevustega: omandada vajalikke seadmeid ning rajada või ajakohastada spetsiaalsed õppevahendeid ja muud olulist julgeolekuga seotud taristut, et suurendada valmisolekut, vastupidavust ja avalikkuse teadlikkust ning reageerida adekvaatselt julgeolekuohtudele.

Punkt 2 viitab ka ÜSS2021_2027 § 2 punkt 7 mõistes Riigikogu poolt riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete täitmisele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060² artiklis 9 on sätestatud horisontaalsed põhimõtted, mida tuleb tegevuste elluviimisel arvestada. Tegevuste elluviimisel austatakse põhiõiguseid, sealhulgas andmekaitse, sooline võrdõiguslikkus, mittediskrimineerimine, rahvusvaheline kaitse ning haavatavate isikute, sealhulgas laste ja puuetega isikute erivajadused. TAT koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatuga.

Järgitakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060³ artiklis 9 toodud „ei kahjusta oluliselt“ (edaspidi *DNSH*) põhimõtet. DNSH hindamiskriteeriumid tulenevad

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852⁴ artiklist 17. Sellele lisaks tuleb arvesse võtta ka ELi jätkusuutliku arenduse ja Pariisi kliimapakti eesmärged. Projektide rakendamisel järgitakse asjakohaseid keskkonnavalaseid õigusakte ja keskkonnahoidlike hangete põhimõtteid.

TATi tegevused viiakse ellu riigiasutuste tavapärase tegevuse raames, mille puhul ei ole ette näha olulist keskkonnamõju järgmistele EL keskkonnamäärustele:

- kliimamuutuste leevendamine;
- kliimamuutustega kohanemine;
- vee- ja mereressursside säästev kasutamine ja kaitse;
- ringmajandus;
- reostuse vältimine ja kontroll;
- bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ning taastamine.

Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrusest nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 41 lõike 1 punktist 7 kehtestatakse asjakohasel juhul nõuded, mille kohaselt ei tekitata määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnamäärustele. Siseministri 6. mai 2022. a käskkirja alusel otsustati ISFi rakenduskava keskkonnamõju strateegiline hindamine algamata jätta, kuna jõuti järeldusele, et ISFi rakenduskava ei sisalda keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 sätestatud olulise keskkonnamõjuga tegevusi. ISFi rakenduskava tegevused ei tekita potentsiaalselt olulist kahju keskkonnamäärustele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks puudub vajadus.

Kui projekti raames vahetatakse välja vanad seadmed uute vastu, on elluviijal kohustus vanad seadmed üle anda vastavat käitlusõigust omavale isikule ning tagada võimalikult suures ulatuses seadmete taaskasutamine ja ringlussevõtt.

Erinevalt Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) ühtekuuluvuspoliitikast, mis on osa EL majanduse juhtimise raamistikust ning kuulub seega vahetult EL-i majandus-, eelarve-, töö- ja sotsiaalpoliitika koordineerimise tsükli ehk Euroopa poolaasta protsessi, ei ole Sisejulgeolekufond loodud EL ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide täitmiseks vaid adresseerib EL raske ja organiseeritud kuritegevuse ning terrorismi ja radikaliseerumise vastu võitlemise poliitikaeesmärged. Sellest ning ISFi määruses sätestatud toetuse kohaldamisalast tulenevalt, ei lahendata toetusega regionaalse arengu juurprobleeme vaid üksnes aidatakse kaasa riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisele. TATi raames viiakse ellu projekte, mille mõju ja ulatus on üleriigiline.

Punktides 2.1 – 2.6 kirjeldatakse tegevusi TAT eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks. Iga projekti juures näidatakse projekti sisu ja eesmärk, sihtrühm, tulemus, abikõlblikkuse periood ja elluviija. Abikõlblikkuse periood näitab, millal võib tegevustega alustada ning mis ajaks peavad olema tegevused lõpetatud. Abikõlblikud on kulud, mis on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul.

Projektidel puudub omafinantseerimise kohustus.

Punkt 3 „Riigiabi“

Punktis 3 sätestatakse, et TATi raames eraldatav toetus ei ole riigiabi.

TAT eesmärk on kuritegevuse ennetamine ning siseturvalisuse valdkonna suutlikkuse suurendamine seadmete soetamise kaudu. Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid ning riigisisest konkurentsiseaduse riigiabi peatükk 6. Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1 on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL), millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088.

teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust. Seega on esimeseks oluliseks komponendiks enne nelja riigiabi kriteeriumi hindamist teha selgeks, kas abi saaja on ettevõtja. Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt tuleb riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega; seda siiski vaid eeldusel, et isik pakub vastutasu eest mingit kaupa või teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiks turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid.

Toetatavad tegevused on seotud avaliku võimu teostamisega, toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks ning punktis 2 nimetatud projektide elluviijad on valitud sellised riigi valitsemisala asutused, kes saavad olla ainuvõimalikud tegevuste elluviijad. Politsei- ja Piirivalveameti põhimääruse kohaselt on Politsei- ja Piirivalveamet Siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutus, mille ülesanne on mh süütegude ennetamine. Päästeameti põhimääruse kohaselt on Päästeamet Siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutus, mille ülesanne on mh demineerimistöö tegemiseks valmisoleku tagamine. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi põhimääruse kohaselt on tegu Justiitsministeeriumi hallatava riigiasutusega, mille tegevusvaldkonda kuulub kohtuekspertiiside- ja uuringute tegemine. Mh teeb Eesti Kohtuekspertiisi Instituut kohtuarstlikke, kohtubioloogia-, kohtukeemia- kohtupsühhiaatria-, ja kriminalistikaekspertiise ning seaduse või riigiasutuste vaheliste kokkulepete alusel oma pädevusvaldkonnas muid ekspertiisivaldkondadega seonduvaid uuringuid, mida võimaldavad instituudi personali eriteadmised ning tema käsutuses olevad seadmed ja vahendid. Keskkonnaameti põhimääruse kohaselt on Keskkonnaamet Keskkonnaministeeriumi valitsusasutus, mis teostab täidesaatvat riigivõimu ja mille tegevusvaldkonnaks on mh kiirguskaitse korraldamine. Keskkonnaameti ülesandeks on kiirgusohutustegevuse korraldamine.

Võib möönda, et kaudseteks abi saajateks on ka teatud ettevõtjad, kellelt elluviijad teenuseid tellivad. Oluline on siinkohal, et sellistel puhkudel on teenuseosutajad leitud hankemenetlusega, mille tulemusena pakub abi saaja vastu teenust turuhinnaga ning ta ei saavuta sellega eelist. Seega ei ole tegemist riigiabiga.

Punkt 4 „Tulemused ja näitajad“

Tabelis on projektide kaupa esitatud väljundnäitajad ja nende sihttasemed aastateks 2024 ja 2029. Kõikide näitajate algtase on 0. Näitajad on seotud projektide elluviijate poolt saadatud sisendi alusel. Sisendi aluseks on mh eelnevad soetused ja turu-uuringud. Majanduslik keskkond on küll oluliselt muutunud seoses COVID-19 puhangu ning sõjaga Ukrainas, kuid Euroopa Komisjoni kinnitatud näitajaid ei ole võimalik rakenduskavas vähendada. Juhul, kui sihttaset ei saavutata, peab elluviija seda põhjendama hilisemas aruandluses.

TAT panustab ISFi määruse V lisas toodud ühisesse näitajasse „ostetud seadmete arv“.

Punkt 5 „Projektide eelarved“

Punktis 5 on toodud TATi punktides 2.1-2.6 nimetatud projektide kogueelarved ning ISFi ja riikliku kaasfinantseeringu määr.

Punkt 6 „Korraldusasutus, rakendusasutus, rakendusüksus“

Punktis 6 on vastavalt ÜSS2021_2027 § 48 toodud, et TATi KA, RA ja RÜ ülesandeid täidab SiM.

Punkt 7 „Kulude abikõlblikkus“

Abikõlblike kulude, sh mitteabikõlblike kulude kindlaks määramisel tuleb lähtuda ühendmäärusest.

TATis sätestatakse abikõlblikud kulud. Kulu taha sulgudesse märgitud loetelu on näitlik. Elluviijal on kohustus tõendada TATis nimetatata kulu vajalikkust ning seotust tegevusega, kui projekti kontrollijad seda nõuavad.

Tegevuste elluviimisega kaasnevad personalikulud, mis on abikõlblikud vastavalt ühendmääruse §-le 16. Projekti juhtimisega ning tegevuste läbiviimisesse kaasatud ekspertide ja koolitajatega seotud personalikulu on otsene kulu. Kui projekti heaks töötavad isikud täidavad asutuses ka teisi ülesandeid, peab projekti töö kohta täitma tööajatabelit või sätestama projekti heaks tööd tehtava aja ametisse määramise käskkirjas või muus sellekohases dokumendis. Selleks, et järgida projektide üldist valikukriteeriumi „projekti kuluefektiivsus“, on käskkirjas sätestatud, et projekti juhtimisega seotud kulu võib moodustada kuni 10% projekti eelarvest.

Vastavalt ühendmääruse § 17 punktile 8 ja § 21 lõikele 1 on kaudsed kulud abikõlblikud ainult ühtse määra alusel. Ühtse määra rakendamisel ei tule tõendada ega esitada SiMile kaudsete kulude kuludokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmetoodikaid. Seetõttu ei kontrollita ka kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid kohapealse kontrolli ega projektiauditi käigus. Samuti ei tule osalise tööajaga administreeriva personali üle pidada arvestust ega raamatupidamisarvestuses eristada ühtse määra alusel hüvitatud kaudseid kulusid. Kaudsed kulud moodustavad kuni 7% tegevuse otsestest kuludest. Iga projekti kaudsete kulude protsent on sätestatud TAT punktis 5. Kaudsete kulude protsent jääb samaks kogu projekti elluviimise ajal. Kui kontrolli või auditi tulemusel kuulutatakse otsene kulu osaliselt või täielikult abikõlbmatuks, väheneb proportsionaalselt ka kaudne kulu. Oluline on silmas pidada, et kaudset kulu saab kasutada alles siis, kui otsene kulu on tehtud vastavalt ühendmääruse § 28 lõikele 3.

Vastavalt ISFi määruse artikli 13 punktile 11 peab liikmesriik konsulteerima Euroopa Komisjoniga, kui rakendatakse projekte koos kolmanda riigiga, kolmandas riigis või seoses kolmanda riigiga. Seetõttu tuleb kolmandates riikides toimuvatel koolitustel, seminaridel ja konverentsidel osalemine ning neisse õppevisiidi korraldamine eelnevalt kooskõlastada SiMiga, kes omakorda kooskõlastab selle Euroopa Komisjoniga.

Punkt 8 „Toetuse maksmise tingimused ja kord“

Makse saamiseks esitatavate dokumentide kord on sätestatud ühendmääruse § 24 ning makse menetlemine kirjeldatud ühendmääruse § 25. Toetuse väljamaksmine toimub ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1 alusel, v.a kaudsete kulude hüvitamine. See tähendab, et toetust makstakse tegelike kulude alusel, mis tähendab, et kulude maksmine toimub siis, kui töö tulemus või soetus on kätte saadud ja kulu on täies ulatuses makstud. Ettemakseid (sh sõlmitud lepingute raames ette nähtud ettemakseid) toetusest ei hüvitata. Kaudsed kulud hüvitatakse ühtse määra alusel.

Maksetaotlusi esitatakse vähemalt kord kuue kuu jooksul, kuid maksimaalselt üks kord kvartalis. Kuna riigiasutused saavad kulude tasumiseks enne toetuse saamist käibevahendeid riigieelarve seaduse alusel, on nende taastamiseks vaja võimalikult kiiresti esitada SiMile maksetaotlused. See tagab, SiM saab abikõlblikud kulud omakorda lisada Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotlusse. Kui 6 kuu jooksul kulusid ei tehta, siis null-reaga maksetaotlust esitada ei tule.

Punkt 9 „Elluviija õigused ja kohustused“

Lisaks TATis sätestatud kohalduvad elluviijale kõik ühendmääruse §-des 10–11 toetuse saajale sätestatud kohustused. Muu hulgas tuleb erilist tähelepanu pöörata ühendmääruse § 11 toodud ostumenetluse põhimõtetele ja riigihangete seaduse järgimisele, sh tuleb järgida asutuse riigihangete korda. Avalikustamisel tuleb lähtuda ÜSS2021_2027 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrusest nr 54 „Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ ning kasutada määruse lisas 2 toodud logo jooniseid.

SiM sisestab projektid struktuuritoetuse registrisse. Selleks peab elluviija lisaks TATis sisalduvale informatsioonile esitama 15 tööpäeva jooksul pärast TAT kinnitamist iga projekti kohta projekti kirjelduse ja projekti eelarve jagunemise aastate kaupa eelarveridade

(alategevuste) vahel. Kui tegevuste elluviimise käigus tekib vajadus jaotist muuta, esitab elluviija SiMile vastava taotluse. Halduskoormuse optimeerimiseks on projekti eelarvejaotust lubatud muuta maksimaalselt kaks korda aastas – 15. jaanuar ja/või 15. juuni). Punktis 9.2.1 on toodud olukorrad, mil ametlikku muudatust taotlema ei pea.

Kuna ISFi toetus planeeritakse riigieelarve ja riigieelarve strateegia koostamise käigus, peab SiM selle kasutamise planeerimiseks esitama riigieelarve strateegia protsessis kassapõhise maksete prognoosi. Maksete prognoosi koostamiseks peab projekti elluviija andma sisendi iga projekti elluviimise aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks.

Punkt 10 „Aruandlus“

Punktis sätestatakse vahearuanete, lõpparuande ja teatud tingimustel järelaruande esitamise kohustus ja tähtsajad ning aruannetes puuduste esinemise korral nende menetlemise kord. Korrapäraselt esitatud aruanded aitavad jälgida TAT projektide edenemist ja tulemuste täitmist ning võimaldavad vajaduse korral tähelepanu juhtida vajakajäämistele, samuti teha tegevuste elluviimises õigeaegseid muudatusi.

Punkt 11 „TAT muutmine“

Punktis sätestatakse TATi muutmise kord. Muudatusvajadused peavad olema motiveeritud ja aitama kaasa TATi edukale elluviimisele. Sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul ei ole TATi muutmine mõistlik, arvestades muutmisprotsessi ajamahukust ning sellega kaasnevat halduskoormust. TATid peavad põhinema põhjalikel analüüsidel ja planeerimisel, välistades sagedaste paranduste vajaduse. Samuti peavad vajalikud muudatused olema põhjendatud ja läbi kaalutud. SiMil on õigus TATi muuta, kui selgub, et see on vajalik TATi edukaks elluviimiseks või TATi elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TATi rakendamisel tekib eelarveliste vahendite jääk, võib SiM vähendada TATi eelarvet tingimusel, et see ei takista TATi eesmärkide täitmist. Vastav säte on vajalik olukorras, kui on näha, et TATi projektide elluviimiseks kulub oluliselt vähem vahendeid, kui oli esialgu planeeritud.

Punkt 12 „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“

Viidatakse finantskorrektsiooni otsuste ja tagasimaksete tegemise reeglistikule.

Punkt 13 „Vaiete lahendamine“

Nimetatakse SiM otsuse või toimingu vaide menetleja.

Punkt 14 „Rakendussätted“

TAT jõustub tagasiulatuvalt alates 01.01.2022

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1149.

IV TAT mõju

TAT avaldab positiivset mõju Eesti elanikkonna turvatundele.

Andmekaitsealane mõjuhindang

Haldusmenetluse käigus töötleb haldusorgan isikuandmeid oma ülesannete täitmiseks. Avalik ülesanne tekib ÜSS2021_2027 § 10 lõike 2 kohaselt siseministri kinnitatud toetuse andmise tingimuste käskkirja alusel. Seetõttu kohalduvad kõik asjakohased muud avalikku õigust puudutavad sätted nimetatud asutustele. Nii vastutab iga protsessis osaleja andmetöötlamise nõuete eest vastavalt isikuandmete kaitse reguleerivatele õigusaktidele (isikuandmete kaitse üldmäärus, isikuandmete kaitse seadus ja valdkondlikud eriseadused). Samuti peab olema

tagatud andmete kaitse ja turvalisus.

V TAT kooskõla ISFi üldiste valikukriteeriumitega

1. TATi mõju erieesmärgi saavutamisele
TATi panust erieesmärgi väljundnäitajatesse on kirjeldatud käskkirja punktis 4. Projektidel ei ole sobivaid ISFi määruse lisas V toodud tulemusnäitajaid.
2. TAT põhjendatus
TATi projektid aitavad kaasa ISFi erieesmärgi nr 3. saavutamisele. TAT eesmärgi ja vajalikkuse ning eesmärgi saavutamiseks tehtavate tegevuste kirjeldus on esitatud käskkirja eelnõu punktis 2 ning seletuskirja I ja II peatükis.
3. Kuluefektiivsus
Planeeritud eelarve kujunemist on kirjeldatud eelarve seletuskirja punktides 4 ja 7.
4. Elluviija suutlikkus projekti ellu viia
TATi elluviijad on riigiasutused - Päästeamet, Politsei- ja Piirivalveamet Eesti Kohtuekspertsiisi Instituut ja Keskkonnaamet, kelle TATi eesmärkidega seotud põhiülesanded on toodud seletuskirja punktis 2. Nimetatud avalikke ülesandeid saavad täita vaid selleks pädevad asutused.
5. TATi mõju Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega on selgitatud käskkirja eelnõu punktis 1.

TAT mõjutab:

Regionaalareng ☐jah ☒ei

TAT tegevused ei panusta otseselt regionaalarengusse. Küll aga suurendab TATi elluviimine kogu Eesit elanikkonna turvatunnet.

Keskkonnahoid ja kliima ☐jah ☒ei

Siseministri 6. mai 2022. a käskkirja alusel otsustati ISFi rakenduskva keskkonnamõju strateegiline hindamine algatamata jätta, kuna jõuti järeldusele, et ISFi rakenduskava ei sisalda keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 sätestatud olulise keskkonnamõjuga tegevusi.

Kuna TAT on kooskõlas „Eesti 2035“ strateegiaga ja ei oma selget kokkupuudet kliima- (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 art 9 ja 73) ega keskkonnahoiu eesmärgiga, ei ole sellele näha ka olulist negatiivset mõju.

Infoühiskond ☒jah ☒ei

TAT tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest mõju infoühiskonnale.

Riigivalitsemine ☐jah ☒ei

Kas TAT-d viivad osaliselt või täielikult ellu sotsiaalpartnerid või vabatühendused? ☐jah ☒ei

Kas TAT üheks eesmärgiks on naiste jätkusuutliku osaluse ja edu tagamine tööhõives?

☐jah ☒ei

Kas TAT on suunatud riigi, piirkonna või kohaliku tasandi haldus- ja ametiasutustele või avalike teenuste osutamisele? ☒jah ☐ei

TAT tegevused on suunatud Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Eesti Kohtuekspertsiisi Instituudi ja Keskkonnaameti võimekuse suurendamisele.

Võrdsed võimalused

Sooline võrdsus (kas TAT lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)

☐jah ☒ei

TAT ei sisalda tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse. Küll

aga peetakse tegevuste elluviimisel silmas võrdse kohtlemise printsiipi.

☐jah ☒ei

TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse läbi sooküsimuste lõimimise TAT ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse

☐jah ☒ei

Võrdne kohtlemine

☐jah ☒ei

a) eri vanuses inimeste võrdne kohtlemine –TAT ettevalmistamisel ja rakendamisel tagatakse, et inimese ea tõttu ei diskrimineerita ühtegi TAT sihtrühma liiget.

b) puudega inimeste võrdne kohtlemine, sh kirjeldada, kas ja milliseid tegevusi võetakse TAT-s ette puudega inimestele juurdepääsu tagamiseks

TAT tegevustes tagatakse vajadusel võimalus ka puuetega inimeste osalemiseks ja seadmete kasutamiseks.

c) võrdne kohtlemine sõltumata inimese soost, rassist või rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest või veendumusest või seksuaalsest sättumusest.

VI TAT rakendamine

TATi rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2022.

VII TAT kooskõlastamine

Justiitsministeerium ja Keskkonnaministeerium kooskõlastasid käskkirja eelnõu Eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu märkusteta ning Rahandusministeerium ja Sotsiaalministeerium vaikimisi.